

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/23/2019
Identifikačné číslo spisu:	1116202547
Dátum vydania rozhodnutia:	11.07.2019
Meno a priezvisko:	JUDr. Ján Gandžala
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1116202547.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Ing. N. K., rod. S., trvalým pobytom v X., zastúpenej JUDr. Tomášom Floreánom, advokátom so sídlom v Bratislave, Radlinského 24/a, proti žalovaným 1/ Mgr. W. K., trvalým pobytom v X., 2/ Mgr. B. K., trvalým pobytom v X., obidvaja zastúpení Advokátskou kanceláriou ALMOND LEGAL s.r.o., so sídlom v Bratislave, Grösslingova 4, IČO: 47 248 653, o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 10C/15/2016, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 27. apríla 2018 sp. zn. 14Co/75/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaným 1/ a 2/ priznáva voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Bratislava I (ďalej len „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) uznesením z 12. decembra 2016 č.k. 10C/15/2016-164 konanie zastavil (prvý výrok). Zároveň zrušil neodkladné opatrenie nariadené 9. augusta 2016 uznesením č.k. 10C/15/2016-86 (druhý výrok). Žalovaným priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu (tretí výrok) a upravil Slovenskú poštu, a.s., aby po právoplatnosti rozhodnutia žalobkyni vrátila súdny poplatok vo výške 92,80 Eur (štvrtý výrok).

1.2. V úvode rozhodnutia súd prvej inštancie konštatoval, že žalobkyňa sa žalobou doručenou 8. februára 2016 domáhala voči žalovaným 1/ a 2/ (ďalej aj „žalovaní“), aby súd zrušil a vyporiadal ich podielové spoluvlastníctvo k presne špecifikovaným nehnuteľnostiam (dom a príslušenstvo pozemky), nachádzajúcim sa katastrálnom území X. - U., evidovaným na LV č. XXXX. Ďalej poukázal na to, že na základe návrhu žalovaného 1/ nariadil uznesením z 9. augusta 2016 č.k. 10C/15/2016-86 neodkladné opatrenie, ktorým uložil žalobkyni povinnosť zdržať sa presne špecifikovaných zásahov do predmetných nehnuteľností, až do právoplatného skončenia sporu vo veci samej. Toto rozhodnutie o nariadení neodkladného opatrenia bolo na základe odvolania žalobkyne potvrdené uznesením odvolacieho súdu - Krajského súdu v Bratislave z 30. septembra 2016 sp. zn. 4Co/357/2016.

1.3. Ďalej súd prvej inštancie poukázal na to, že podaním doručeným dňa 30. augusta 2016 vzala žalobkyňa žalobu v celom rozsahu späť z dôvodu, že sa chce so žalovanými opätovne pokúsiť dohodnúť

na vyporiadaní a zrušení podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam. I keď žalovaní podaním zo dňa 26. septembra 2016 vyjadrili nesúhlas so späťvzatím žaloby, na tento nesúhlas neprihliadal a konanie zastavil. V súvislosti s týmto rozhodnutím poukázal na zákonné znenia ustanovení § 144, § 145 ods. 1 a § 146 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) a konštatoval, že v tomto prípade nebol potrebný súhlas žalovaných, pretože k späťvzatiu žaloby došlo pred začatím pojednávania vo veci samej. Nesúhlasil s tvrdením žalovaných, že konanie nemožno zastaviť z dôvodu, že ide o usporiadanie vzťahov medzi stranami, ktoré vyplýva z osobitného predpisu. V tejto súvislosti poukázal aj na to, že žaloba žalobkyne má vady, ktoré bránia súdu pokračovať v konaní a tieto vady ani na výzvu súdu neodstránila. Keďže žalovaní nemajú právo disponovať so žalobou a toto právo prislúcha výlučne žalobkyni, súd nemôže v tomto konaní pokračovať a preto konanie zastavil.

1.4. Keďže konanie zastavil, s poukazom na ustanovenie § 335 ods. 1 CSP zrušil nariadené neodkladné opatrenie.

1.5. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil aplikáciou ustanovení § 255, § 256 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP.

1.6. Rozhodnutie o vrátení (časti) súdneho poplatku odôvodnil aplikáciou ustanovenia § 11 ods. 3 a 4 zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov.

2.1. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 27. apríla 2018 sp. zn. 14Co/75/2017 na základe odvolania žalobkyne i žalovaných uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bolo konanie zastavené, zmenil tak, že späťvzatie žaloby podaním žalobkyne doručeným súdu dňa 30. augusta 2016 nepripustil (prvý výrok) a vo zvyšných výrokoch napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (druhý výrok).

2.2. V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že súd prvej inštancie „vec nesprávne právne posúdil, keď napriek jasnému prejavu vôle žalovaných o nesúhlase so späťvzatím žaloby zo strany žalobkyne na túto neprihliadal a konanie vo veci zastavil.“ Poukázal na zákonné znenia ustanovení § 144, § 145 ods. 1 a § 146 CSP a následne uviedol:

„Konanie o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva má povahu tzv. iudicium duplex. O spory označované ako iudicium duplex sa jedná v prípade konaní, v ktorých účastníci na oboch stranách majú tak postavenie žalobcu, ako aj postavenie žalovaného, a v ktorých súd nie je viazaný návrhmi účastníkov, pretože spôsob vyporiadania vyplýva priamo zo zákona (okrem konania o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva ide napríklad aj o konanie o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov). Táto skutočnosť sa prejavuje najmä tým, že podaním žalobného návrhu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva je uplatnené nielen právo žalobcu, ale súčasne aj právo žalovaného na zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva súdom; a taktiež jeho právo na súdnu ochranu v tejto veci. Svedčí o tom aj skutočnosť, že pokiaľ by žalovaní podali žalobu voči žalobkyni o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k rovnakým nehnuteľnostiam po tom, ako takúto žalobu už podala žalobkyňa, ale konanie o jej žalobe nebolo právoplatne skončené, uplatneniu tohto ich práva by bránila prekážka tzv. litispendencie a súd by musel konanie o ich neskoršie podanom návrhu zastaviť. V sporoch označovaných ako iudicium duplex preto nemôže späťvzatie žalobného návrhu urobené len zo strany žalobcu bez súhlasu protistrany (t.j. vyjadrenia zhodnej vôle oboch strán sporu nepokračovať v súdnom konaní) viesť k zastaveniu konania. V takýchto sporoch je tiež irelevantné, v akom štádiu konania došlo k späťvzatiu žalobného návrhu (či k nemu došlo pred alebo po tom, ako sa už začalo predbežné prejednanie sporu alebo k nemu došlo pred alebo po začatí pojednávania vo veci). Rovnako je irelevantné, či žalovaného vedú k jeho nesúhlasu so späťvzatím žaloby vážne dôvody.

Z obsahu spisu, ani z podaní strán sporu nevyplýva, že by podaniu žalobného návrhu zo strany žalobkyne o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti bránilo dosiaľ právoplatne neskončené konanie o takomto návrhu, podané zo strany ostatných podielových spoluvlastníkov (žalovaných). Pokiaľ teda súd prvej inštancie neprihliadol v konaní na jasne prejavovaný nesúhlas žalovaných so späťvzatím žalobného návrhu zo strany žalobkyne, a napriek tomu konanie vo veci zastavil, rozhodol nesprávne, v rozpore s ustanovením § 146 ods. 2 CSP.“

2.3. Odvolací súd ďalej konštatoval, že vzhľadom na nepripustenie späťvzatia žaloby na základe predmetného podania žalobkyne, bude povinnosťou súdu prvej inštancie ďalej vo veci konať. Z tohto dôvodu zvyšné výroky napadnutého uznesenia (nadväzujúce na zmenený výrok o zastavení konania), t.j.

výroky o zrušení neodkladného opatrenia, o nároku žalovaných na náhradu trov konania a o vrátení súdneho poplatku žalobkyni, v zmysle § 389 ods. 1 písm. d/ CSP zrušil, nakoľko nešlo o rozhodnutia vo veci samej a dôvody, pre ktoré boli vydané, rozhodnutím odvolacieho súdu o neprípustení späťvzatia žaloby, zanikli.

3.1. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, v ktorom žiadala, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu „zrušil a ponechal v platnosti rozhodnutie Okresného súdu Bratislava I č.k. 10C/15/2016-164.“

3.2. V odôvodnení dovolania poukázala na to, že na prvoinštančnom súde podala predmetnú žalobu „a túto po dôkladnom uvážení i z dôvodu svojho veku ešte pred zahájením pojednávania dňa 30.08.2016 vzala späť“ čím „len využila svoje zákonné právo stanovené striktne v Civilnom sporovom poriadku, a k tomu nebol, ani nie je potrebný súhlas druhej strany - žalovaných. Odvolací súd svojim konaním spôsobil neočakávané interpretačné a prekvapivé rozhodnutie, ktoré je v rozpore s rozumným vyporiadaním posudzovaného právneho vzťahu a v rozpore s obecnými zásadami spravodlivosti.“ Odvolací súd dovolaním napadnutým rozhodnutím porušil jej základné práva. Jeho rozhodnutie „vybočuje zo štandardného výkladu použitých zákonných ustanovení a dá sa označiť za protiprávne, keď postihuje jej základné práva a slobody a v konečnom dôsledku zasahuje nielen do jej občianskych, ale aj majetkových práv.“ Podľa jej názoru, v spore o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, na rozdiel od sporu o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva „pomocné riešenie odvolacieho súdu, že sa jedná o iudicium duplex platí zásadne (...) až po začatí riadneho pojednávania vo veci samej.“

3.3. Vychádzajúc z obsahu dovolania (čl. 11 ods. 1 základných princípov Civilného sporového poriadku a § 124 ods. 1 CSP) možno konštatovať, že i keď to dovolateľka v dovolaní explicitne nešpecifikovala, prípustnosť dovolania vymedzila z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

3.4. Súčasťou dovolania bol i návrh dovolateľky „na odloženie právnej moci“ dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu.

4.1. Žalovaní vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhli, aby dovolací súd jej dovolanie odmietol a priznal im nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4.2. Podľa ich názoru, dovolanie žalobkyne nemôže byť prípustné v zmysle ustanovenia § 420 CSP, pretože nesmeruje proti rozhodnutiu vo veci samej, ani proti rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí. Navyše, v dovolaní neuviedla ani jeden z dôvodov prípustnosti dovolania uvedených v ustanovení § 420 písm. a/ až f/ CSP. Prípustnosť jej dovolania nemožno odvodiť ani z ustanovenia § 421 CSP, pretože podľa ustanovenia § 421 ods. 2 CSP, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 tohto ustanovenia nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP. Keďže dovolanie žalobkyne v tomto prípade smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní podanom v zmysle ustanovenia § 357 písm. a/ až n/ CSP proti uzneseniu o zastavení konania, je zrejmé, že prípustnosť dovolania proti tomuto uzneseniu je v zmysle ustanovenia § 421 ods. 2 CSP výslovne vylúčená. Zároveň namietali, že dovolateľka dovolanie neodôvodnila žiadnym z taxatívne vymedzených dovolacích dôvodov uvedených v ustanoveniach § 431 až 435 CSP, čo je dôvodom odmietnutia dovolania podľa ustanovenia § 447 písm. f/ CSP.

5. Dovolateľka vo vyjadrení žalovaných k jej dovolaniu uviedla:

„Podľa občianskych a ľudských práv a slobôd nie možné uplatniť výklad prísl. paragrafov, ktoré žalobkyňa /72 r./ použila pri späťvzatí žaloby vo fáze pred zahájením prvého pojednávania vo veci samej podľa platného CSP /Civilný sporový poriadok/, na ustanovenia, ktoré sa vzťahujú na samotné pojednávanie vo veci. Ak sa žalovaný chce súdiť so žalobkyňou a žalovanou 2/, môže podať vlastnú žalobu. Nútiť žalobkyňu k držaniu jej žalobného návrhu, keď ona ho pred prvým pojednávaním vzala späť ešte v r. 2016 je neprípustné a v rozpore so zák. č. 23/1991 Zb., ako aj s Listinou základných práv a slobôd.“

6. Žalovaní sa k uvedenému vyjadreniu dovolateľky nevyjadrili.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej

neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné a preto ho podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

8. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

9. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

11. Ako bolo konštatované vyššie (bod 3.3.), vychádzajúc z obsahu dovolania možno vyvodiť, že dovolaťka prípustnosť dovolania odvodila z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

12.1. V zmysle ustanovenia § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak v konaní došlo k niektorej z procesných väd, ktoré sú vymenované v § 420 písm. a/ až f/ CSP.

12.2. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie podľa § 420 CSP prípustné, je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej, alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí.

12.3. V prípade, že dovolať vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd primárne skúma, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené, t.j. či ide o rozhodnutie odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ide o rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie končí. K preskúmvaniu opodstatnenosti argumentácie dovolaťa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje dovolací súd (sekundárne) len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení.

12.4. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolaťom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

13. V tomto prípade žalobkyňa napadla dovolaním uznesenie odvolacieho súdu, ktorým uznesenie súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým bolo konanie zastavené, zmenil tak, že späťvzatie žaloby realizované podaním žalobkyne doručeným súdu dňa 30. augusta 2016 nepripustil a vo zvyšných výrokoch napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie. Inak povedané, primárnym procesným dôsledkom dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu je de facto zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie o zastavení konania vo veci samej a (sekundárne) i zrušenie

zvyšných výrokov súdu prvej inštancie, ktoré mali charakter závislých výrokov na výroku o zastavení konania. Dôsledkom tohto rozhodnutia odvolacieho súdu je to, že konanie vo veci samej sa nekončí a na súde prvej inštancie naďalej pokračuje.

14.1. Vychádzajúc z uvedeného dovolací súd konštatuje, že dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu má charakter kasačného procesného rozhodnutia a nie je rozhodnutím odvolacieho súdu vo veci samej v zmysle ustanovenia § 420 CSP. Takýmto rozhodnutím (vo veci samej) v zmysle uvedeného ustanovenia je rozsudok, ktorým odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie buď potvrdzuje, alebo mení.

14.2. Uznesenie, ktorým odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým konanie zastavil zmenil tak, že de facto ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, nie je ani rozhodnutím, ktorým sa konanie vo veci samej (o veci vymedzenej žalobou) končí. V dôsledku kasácie prvoinštančného rozhodnutia a vrátenia veci na ďalšie konanie nie je vec právoplatne skončená a súd prvej inštancie bude o nej znovu konať a rozhodovať.

14.3. Uvedený právny názor má oporu v odbornej právnickej literatúre (viď napr. publikáciu Civilný sporový poriadok, Komentár, C. H. Beck, Praha, 2016, str. 1354 a 1355), ale i v rozhodovaní dovolacieho súdu (viď napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 19. januára 2017 sp. zn. 3 Cdo 236/2016).

15. Z uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že v tomto prípade dovolanie žalobkyne smerovalo proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné a preto ho podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol.

16. V súvislosti s návrhom dovolateľky „na odloženie právnej moci“ dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu dovolací súd uvádza, že pravdepodobne myslela odklad právoplatnosti dovolaním napadnutého uznesenia odvolacieho súdu podľa ustanovenia § 444 ods. 2 CSP. Z uvedeného ustanovenia vyplýva, že ak nejde o rozhodnutie, ktoré ukladá povinnosť plniť, dovolací súd môže na návrh odložiť jeho právoplatnosť, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. V tomto prípade dovolateľka neosvedčila a dokonca ani neuviedla žiadne konkrétne dôvody hodné osobitného zreteľa, zdôvodňujúce uplatnenie inštitútu odkladu právoplatnosti rozhodnutia, a keďže existenciu relevantných dôvodov hodných osobitného zreteľa nemal dovolací súd preukázanú ani z obsahu spisu, tomuto procesnému návrhu dovolateľky nevyhovel.

17. Žalovaní 1/ a 2/ boli v dovolacom konaní úspešní a preto im dovolací súd podľa ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

18. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.